

Datum
2020-03-06

Adress
Rönbladsgatan 1 B

Diarienummer
GRF-2019-36563

Yttrande

Till
Stadsrevisionen

Stadsrevisionens fördjupade granskning - Likvärdighet i fritidshem SR-2019-143

Grundskolenämnden beslutar att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Malmö stadsrevision har granskat likvärdighet i fritidshem och den sammanfattande bedömningen är att utbildning i fritidshemmen bedrivs på ett i huvudsak ändamålsenligt sätt, men att det finns flera förbättringsområden gällande likvärdig utbildning. Vidare är bedömningen att grundskolenämndens uppföljning av verksamheten i fritidshemmen inte är helt tillräcklig. Grundskolenämnden instämmer med revisorskollegiet att hittills genomförda åtgärder har haft positiva effekter på fritidshemmets verksamhet, och fler åtgärder kommer att genomföras för att ytterligare utveckla fritidshemmets verksamhet i positiv riktning. De förbättringsområden som stadsrevisionens rapport "Likvärdighet i fritidshem" har identifierat kommer att utgöra ett viktigt underlag för grundskolenämndens och förvaltningens kontinuerliga kvalitets- och utvecklingsarbete inom ramen för det strategiska ramverket "Varje elevs bästa skola"

Yttrande

Grundskolenämndens yttrande är strukturerat enligt den mall för svar som stadsrevisionen har tillhandahållit. Därmed inleds varje del med den punkt som efterfrågas av stadsrevisionen. Därefter redovisas de åtgärder som grundskolenämnden avser att vidta med anledning av de bedömningar och rekommendationer som redovisas i rapporten. Dessutom framgår det i yttrandet när åtgärderna senast ska vara genomförda.

I ett uppföljande yttrande ska grundskolenämnden ge svar på vilka åtgärder nämnden har vidtagit under 2020 och redogöra för vilken effekt dessa haft i verksamheten. Det uppföljande yttrandet ska vara revisorskollegiet tillhanda senast 2021-01-31. Under 2020 genomför Skolinspektionen regelbunden tillsyn i Malmö stad, bland annat av huvudmannens ansvarstagande för fritidshem. Tillsynens resultat kommer också att utgöra ett viktigt underlag för nämndens fortsatta kvalitets- och utvecklingsarbete inom fritidshemsverksamheten.

Grundskolenämnden vill tillägga att sedan den 1 september 2019 är titeln ”fritidspedagog” (med legitimation) ersatt av ”grundlärare i fritidshem”.

- Säkerställa att utbildning i fritidshemmet, på såväl huvudmannanivå som skolnivå, följs upp utifrån de nationella målen samt att åtgärder vidtas utifrån en analys av de resultat som framkommit i uppföljningen. I detta ingår att följa upp och skapa likvärdiga förutsättningar gällande tillgång till utbildade fritidspedagoger.
- Redovisa vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda

Den satsning som gjorts gällande ”Uppdragsutbildning grundlärare med inriktning mot arbete i fritidshem” tillsammans med Högskolan i Kristianstad fortsätter. Den möjliggör för fler utbildade grundlärare i fritidshem. De första 34 grundlärarna examinerades i januari 2020 och totalt 104 grundlärare förväntas examineras fram till januari 2022. En utvärdering ska vara klar senast 2020-12-18, för att se hur många av de nu examinerade grundlärarna från uppdragsutbildningen som arbetar kvar som grundlärare i fritidshem i Malmö stad och i vilken omfattning de arbetar i fritidshemmet.

Grundskolenämnden följer redan nu, genom grundskoleförvaltningen, bland annat upp om eleverna erbjuds en meningsfull fritid, får stöd i sin utveckling samt resultatet av värdegrundsarbetet inom fritidshemsverksamheten genom enkäter, verksamhetsbesök och ett självvärderingsverktyg. Resultatet presenteras för nämnden i årsanalys, delårsrapport och kvalitetsrapport. Tidigare års fritidshemsenkät som grundskoleförvaltningen genomfört har visat på att eleverna i fritidshemmen är nöjda med sin verksamhet, samspelet med vuxna och är trygga. Skolorna genomförde en självskattning under våren 2019 inför läsårets sista kvalitetsdialog mellan rektor och utbildningschef och skattningarnas resultat diskuterades i dialogerna inför att utvecklingsområden på enhetsnivå skulle bestämmas.

Elevenkäterna, lektionsobservationerna och skattningarna utgör bl.a. ett underlag vid skolornas kvalitetsdialoger. Skolorna och huvudmannen har kvalitetsdialoger fyra gånger per år. Utbildningschefen är ansvarig för kvalitetsdialogernas genomförande inom sitt utbildningsområde. I sitt uppdrag har utbildningschefen också ansvar för att driva och följa det systematiska kvalitetsarbetet på skol- och förvaltningsnivå, att i dialog med varje rektor komma överens om respektive skolas åtaganden/utvecklingsområden samt att i dialog med rektor ha fokus på att respektive skola når överenskomna mål och att beslutade åtgärder genomförs. Kvalitetsdialogerna innefattar samtliga verksamhetsformer på skolan; grundskola, grundsärskola, förskoleklass och fritidshem.

Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet gör utbildningscheferna också verksamhetsbesök två gånger per läsår utifrån grundskoleförvaltningens strategiska ramverk för ”Varje elevs bästa skola”. Under verksamhetsbesöken besöker utbildningscheferna alla skolformer och besöker såväl grundskola, F-klass som fritidshem. Under verksamhetsbesöken i fritidshem undersöks om eleverna erbjuds en meningsfull fritid, får stöd i sin utveckling samt värdegrundsarbetet. Verksamhetsbesöken är en del av det systematiska kvalitetsarbetet och ingår i det insamlade av underlag som analyseras tillsammans med självskattningen och elevenkäten som avser fritidshemmen av rektor och pedagoger. När skolledning tillsammans med pedagoger bearbetat underlagen och analyserat följs detta upp under en kvalitetsdialog av respektive utbildningschef inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Därefter väljer respektive skolenhet ut sina utvecklingsområden/åtaganden utifrån analysen. För att stödja skolornas arbete utifrån krav i nationella styrdokument har förvaltningen bl.a. två fritidshemsutvecklare.

Med det utvecklingsarbete som bedrivits ser förvaltningen att det sker en positiv förflyttning men att det fortfarande finns en variation i kvalitet mellan fritidshemmen. Rektor och skolornas medarbetare behöver fortsätta arbetet kring att utveckla verksamheten utifrån fritidshemmets uppdrag i läroplanen samt skolor och huvudmannen behöver stärka sin kapacitet vad avser ledning och styrning av verksamhetsformen och systematisera uppföljningen av kvalitén i enlighet med läroplanens krav. Under läsåret 2018/2019 genomförde förvaltningen en utredning om huvudmannens struktur och process för uppföljning. I rapporten identifieras flera förbättringsbehov inom det systematiska kvalitetsarbetet. Utredningen identifierar att förvaltningen behöver använda data mer konsekvent och systematiserat, samt att vissa elevdata saknas som behöver tas fram, bland annat relaterat till elevernas värdegrundresultat och elevresultat inom fritidshemmet. Det arbetet påbörjas under läsåret 2019/2020 i form av ett delprojekt inom förvaltningens åtagande och utvecklingsprojekt "Varje elevs bästa skola: fördjupa och förbättra styr- och ledningssystemet". Den data förvaltningen har tillgång till idag är framförallt perceptuella data i form av enkätsvar, samt kvalitativ uppföljning där rektorer och stödfunktioner inom förvaltningen bidragit med underlag och erfarenheter.

Till detta arbete kommer även de inrättade tjänsterna, i dagsläget cirka 30 tjänster, som förstelärare i fritidshem som är tänkt att höja likvärdighet och kvalitet för verksamheten, utifrån de nationella styrdokumenterna för utbildningen. Grundskoleförvaltningen kommer att genomföra uppföljning av förutsättningarna att bedriva uppdraget som förstelärare i fritidshemmet. En första utvärdering och analys ska genomföras senast 2020-06-26 och sedan ska detta göras fortlöpande.

- Redovisa vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

I och med fler utbildade grundlärare i fritidshem förväntas kvalitén på utbildningen och likvärdigheten i fritidshemmet att öka. Detta förväntas leda till en högre måluppfyllelse för eleverna både i fritidshemmet samt i skolan överlag.

Genom de framarbetade rutinerna för insamling av data och analys av denna, ökar möjligheten att följa verksamhetens utveckling av kvalitén för varje elevs bästa skola.

Utifrån utvärdering och analys av förstelärarens uppdrag förväntas likvärdigheten kring uppdragets utformning och måluppfyllelsen utifrån de nationella styrdokumenterna att öka.

- Säkerställa att elevgrupperna har en lämplig storlek och sammansättning samt att en barnkonsekvensanalys görs på skolorna innan större beslut fattas, exempelvis gällande personaltäthet och gruppstorlek.

- Redovisa vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda

Det finns inga generella riktlinjer för hur stor en lämplig grupp är. I de allmänna råden för fritidshem tydliggörs att rektorn ansvarar för att, utifrån tilldelade resurser från huvudmannen, anpassa gruppstorlek och grupsammansättning så att fritidshemmet kan uppfylla sitt nationella uppdrag. Huvudmannens vetskap om betydelsen gällande personalens kompetens och elevgruppens storlek och sammansättning för elevernas utveckling är väsentlig för detta uppdrag. Likaså huvudmannens vetskap om fritidshemmets kompensatoriska uppdrag som bland annat innebär en strävan efter att uppväga de skillnader som finns mellan elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Grundskoleförvaltningen har tagit fram ett stödmaterial ”Elevgruppens storlek och sammansättning” som rektorer kan utgå ifrån inför organisering av elevgruppernas storlek och sammansättning på fritidshemmet. Syftet med materialet är att rektor ska få stöd i arbetet med att skapa lämpliga elevgrupper avseende storlek och sammansättning. Alla skolledare har fått information om och hur stöd materialet kan användas. Om en elevgrupps storlek är lämplig beror på olika faktorer och kan inte enbart ses utifrån antal elever. Avgörande faktorer är rektorernas och pedagogernas utbildning och kompetens, elevgruppernas sammansättning och den fysiska miljön. En medvetenhet om de olika förutsättningarna är avgörande i arbetet med att se till att elevgruppernas storlek är lämplig. Genom att ansvarig skolledare genomför ett systematiskt arbete med gruppindelningar av elever och fördelning av personal ökar möjligheten till god måluppfyllelse i fritidshemmets verksamhet.

I arbetet med att säkerställa att fritidshemmets verksamhet uppnår en god måluppfyllelse skaffar sig skolledarna underlag genom att:

- besöka fritidshemmets avdelningar
- delta på konferenser med fritidshemmets personal
- genomföra utvärderingar och analyser av fritidshemmets verksamhet

Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet gör utbildningscheferna också verksamhetsbesök två gånger per läsår utifrån grundskoleförvaltningens strategiska ramverk för varje elevs bästa skola. Under verksamhetsbesöken besöker utbildningscheferna alla skolformer och besöker såväl grundskola, F-klass som fritidshem. Under verksamhetsbesöken i fritidshem undersöks både elevgruppsstorlek och att eleverna erbjuds en god miljö. Verksamhetsbesöken är en del av det systematiska kvalitetsarbetet och ingår i det insamlade av underlag som analyseras av rektor och pedagoger. När skolledning tillsammans med pedagoger bearbetat underlagen och analyserat följs detta upp under en kvalitetsdialog av respektive utbildningschef inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Därefter väljer respektive skolenhet ut sina utvecklingsområden utifrån analysen.

Det framtagna stöd materialet, ”Elevgruppens storlek och sammansättning” kommer att ses över

med hänsyn till efterfrågan om att barnkonsekvensanalys görs innan större beslut fattas och vid eventuellt behov komplettera stödmaterialet för detta. Detta ska vara genomfört 2020-12-18.

- Redovisa vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

De förväntade effekterna med det systematiska kvalitetsarbetet och användandet av stödmaterialet ”Elevgruppens storlek och sammansättning”, är att både elever och personal får en arbetsmiljö som skapar förutsättningar för varje elevs bästa skola och en ökad måluppfyllelse utifrån de nationella styrdokumenterna.

Ordförande

.....
Sara Wettergren
.....

Direktör

.....
Anders Malmquist
.....